

Tisková zpráva

Čeští občané o svých možnostech ovlivnit veřejné dění a o svobodě slova – duben/květen 2024

- Česká veřejnost převážně příznivě hodnotí možnosti otevřeně se vyjadřovat k problémům a nedostatkům ve společnosti, ovlivňovat řešení místních problémů a dosahovat svých oprávněných požadavků, k možnosti ovlivňovat řešení problémů na celostátní úrovni se většina staví skepticky.
- 44 % Čechů hodnotí situaci v ČR, pokud jde o svobodu slova, jako dobrou, 22 % ji vnímá jako špatnou a 33 % ji označuje jako ani dobrou, ani špatnou.
- 37 % české veřejnosti si myslí, že se situace ohledně svobody slova v posledních deseti letech zhoršila, 22 % mluví o zlepšení a 38 % soudí, že se nezměnila.

Zpracoval:

Jan Červenka

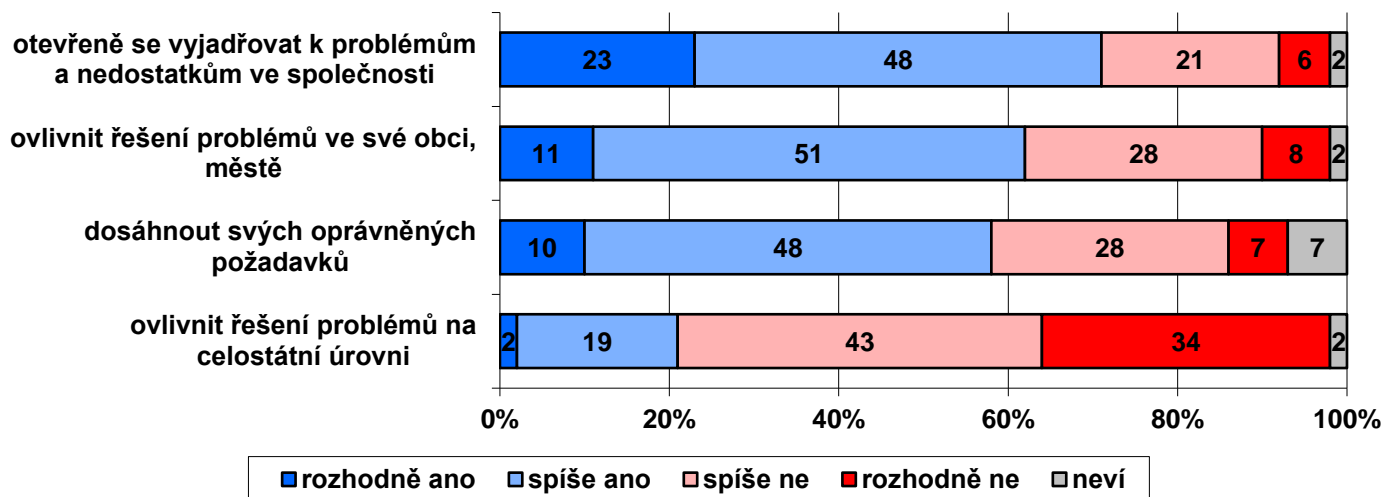
Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v. v. i.

Tel.: 210 310 586; e-mail: jan.cervenka@soc.cas.cz

V reprezentativním šetření CVVM SOÚ AV ČR byly v průběhu období od poloviny března do začátku června roku 2024 vybraným občanům položeny některé otázky týkající se toho, zda občané mají podle svého mínění možnost reálně ovlivňovat veřejné dění, a podrobněji zkoumající jejich názory na problematiku svobody slova. V tomto ohledu šetření zjišťovalo, jak lidé hodnotí současnou situaci a její vývoj, pokud jde o svobodu slova, zda by svoboda slova měla nebo neměla být z nějakých důvodů omezována, zda v tomto směru nějaká omezení pociťují a zda a s kým se v případě svého otevřeného projevu mohou dostat do potíží.

Graf 1: Možnost občanů ovlivňovat veřejnou sféru (%)¹

Pozn.: Položky jsou seřazeny sestupně podle součtu odpovědí „rozhodně ano“ a „spíše ano“.

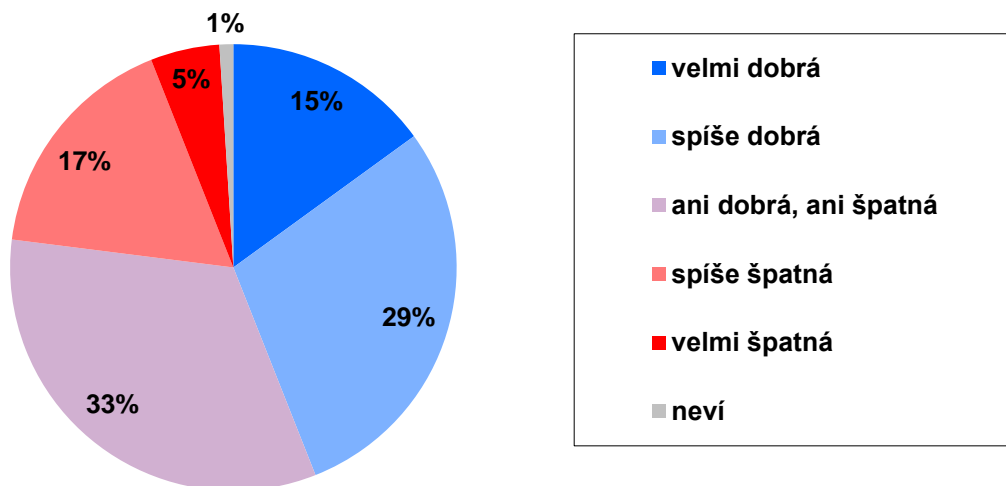
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 15. 3. – 2. 6. 2024, 951 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

¹ Znění otázky: „Řekl byste, že v dnešní době lidé, jako jste Vy, a) mají možnost otevřeně se vyjadřovat k problémům a nedostatkům ve společnosti, b) mohou ovlivnit řešení problémů ve své obci, městě, c) mohou ovlivnit řešení problémů na celostátní úrovni, d) mohou dosáhnout svých oprávněných požadavků.“ Varianty odpovědí: rozhodně ano; spíše ano; spíše ne; rozhodně ne.

Při posuzování možností občanů ovlivňovat veřejnou sféru (viz graf 1) se Češi nejčastěji ztotožňují s názorem, že se mohou otevřeně vyjadřovat k problémům a nedostatkům ve společnosti, kdy se pro tuto možnost vyjádřilo sedm desetin (71 %) dotázaných, proti byla jen o málo více než čtvrtina (27 %). Zhruba třipětinová většina lidí si myslí, že má možnost ovlivnit řešení problémů ve své obci či městě (62 %, opačný názor zastává 36 %) a že má možnost dosáhnout svých oprávněných požadavků (58 %, opačný názor zastává 35 %). Pouze o málo více než pětina (21 %) respondentů uvedla, že podle svého názoru má možnost ovlivnit řešení problémů na celostátní úrovni, oproti tomu více než tři čtvrtiny (77 %) občanů zastávají názor opačný, z toho 34 % uvedlo, že takovou možnost „rozhodně“ nemá.

Podrobnější analýza ukázala, že hodnocení možností občanů se obecně zlepšuje spolu s rostoucím nejvyšším stupněm dokončeného vzdělání, se zlepšujícím se hodnocením životní úrovně vlastní domácnosti, s rostoucím příjmem, s rostoucí spokojeností s vlastním životem, s rostoucí spokojeností se současnou politickou situací a se zvyšující se důvěrou k politickým institucím (s výjimkou možnosti ovlivňovat řešení celostátních problémů v souvislosti s důvěrou obecním zastupitelstvům a starostům, kde se významná korelace neobjevuje). S rostoucím věkem naopak obecně mírně narůstá skepse při hodnocení možností občanů. Muži poněkud lépe hodnotí možnosti otevřeně se vyjadřovat k nedostatkům a problémům ve společnosti. Z hlediska politické orientace při posunu od levice k pravici při sebezařazení na pravolevé škále se hodnocení možností občanů poněkud zlepšuje, lépe možnosti občanů obecně hodnotí voliči vládních stran sdružených v koalici SPOLU a Pirátů a STAN, voliči ANO jsou v hodnocení naopak skeptičtější, pokud jde o možnost otevřeně vyjadřovat své názory a ovlivňovat řešení problémů na celostátní úrovni, voliči KSČM jsou pesimističtější ve vztahu k hodnocení možností občanů dosahovat svých oprávněných požadavků a stejně tak i rozhodní nevoliči, kteří navíc výrazně hůře hodnotí i možnosti občanů ovlivňovat řešení problémů ve vlastní obci či městě.

Graf 2: Hodnocení situace v ČR, pokud jde o svobodu slova (%)²

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 15. 3. – 2. 6. 2024, 951 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

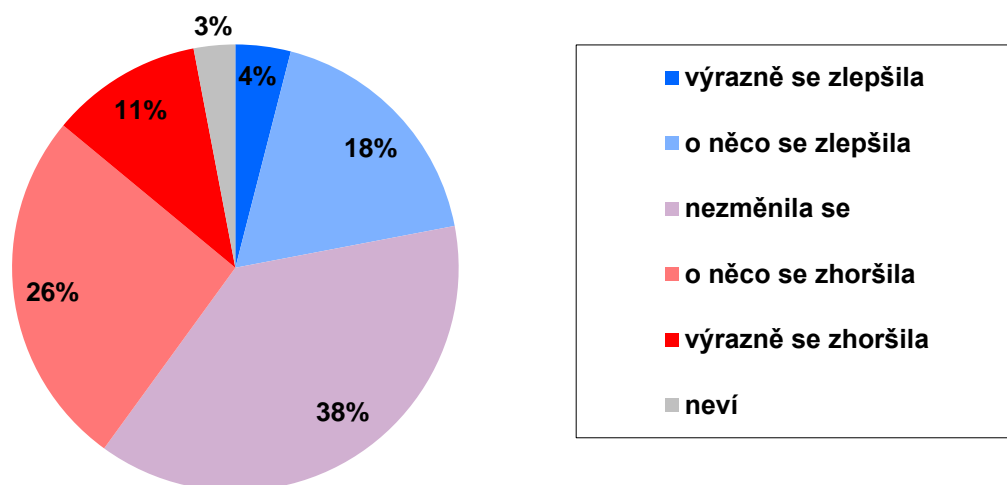
Další otázka zkoumala, jak dotázaní hodnotí situaci v České republice, pokud jde o svobodu slova. Jak ukazují výsledky zachycené v grafu 2, 44 % občanů hodnotí situaci v ČR z hlediska svobody slova jako dobrou, v tom 15 %

² Znění otázky: „Jak byste hodnotil situaci v České republice, pokud jde o svobodu slova? Je podle Vás velmi dobrá, spíše dobrá, ani dobrá, ani špatná, spíše špatná, velmi špatná?“

jako velmi dobrou a 29 % jako spíše dobrou, třetina (33 %) ji vnímá jako ani dobrou, ani špatnou, a 22 % ji hodnotí jako špatnou, přičemž 17 % ji označilo za spíše špatnou a 5 % za velmi špatnou. 1 % dotázaných se nebylo s to rozhodnout a zvolilo odpověď „nevím“.

Z podrobnější analýzy dále vyplynulo, že hodnocení situace v ČR, pokud jde o svobodu slova, se zlepšuje s rostoucím stupněm nejvyššího dokončeného vzdělání, se zlepšujícím se hodnocením životní úrovně vlastní domácnosti, s rostoucím příjmem domácnosti, se zvyšující se spokojeností s vlastním životem, s rostoucí spokojeností se současnou politickou situací, se zvyšující se důvěrou k politickým institucím a s posunem po pravolevé škále politické orientace od levice k pravici z hlediska sebezaražení respondentů na ní. S rostoucím věkem se hodnocení situace, pokud jde o svobodu slova, zhoršuje. Z hlediska stranických preferencí příznivěji situaci hodnotí voliči koalic SPOLU a Pirátů a STAN, kritičtějšími jsou pak voliči ANO, SPD či KSČM a rozhodní nevoliči.

Graf 3: Hodnocení změny situace v ČR, pokud jde o svobodu slova, za posledních 10 let (%)³

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 15. 3. – 2. 6. 2024, 951 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

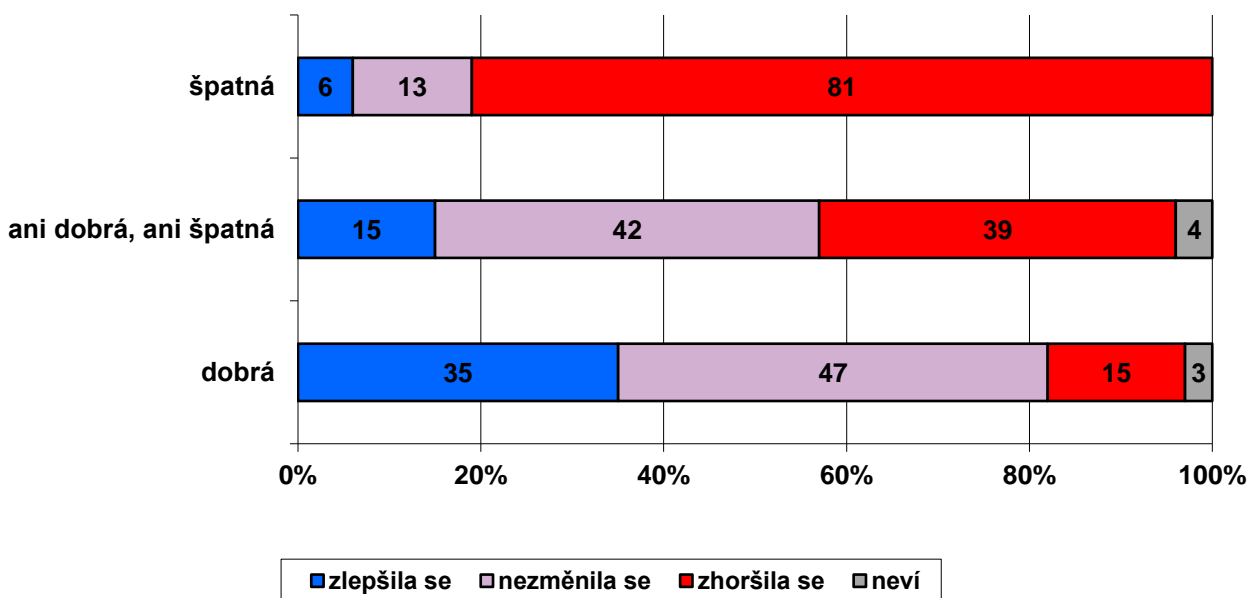
V další otázce měli dotázaní hodnotit, jak se podle nich situace v ČR, pokud jde o svobodu slova, změnila v průběhu posledních deseti let. Na rozdíl od samotného hodnocení současné situace, ve kterém pozitivní hodnocení zřetelně převládalo nad hodnocením negativním při zhruba třetinovém podílu zastoupení střední kategorie, zde vidíme prakticky opačnou situaci. Jak ukazují výsledky v grafu 3, jen o málo více než pětina (22 %) dotázaných si myslí, že se situace v ČR, pokud jde o svobodu slova, v posledních deseti letech nějak zlepšila, v tom podle 4 % se zlepšila výrazně a podle 18 % o něco. Necelé dvě pětiny (38 %) soudí, že se situace v tomto ohledu nezměnila, a zhruba stejně velká část (37 %) má za to, že se naopak zhoršila, v tom 26 % si myslí, že se o něco zhoršila, a 11 % zhoršení pokládá za výrazné. Zbývající 3 % respondentů změnu neuměla zhodnotit a zvolila odpověď „nevím“.

Údaje v grafu 4 ukazují, jak změnu situace v posledních deseti letech, pokud jde o svobodu slova, hodnotili lidé v závislosti na tom, jak hodnotí současnou situaci v tomto ohledu. Ti, kdo ji hodnotí příznivě, většinou uváděli, že se situace nezměnila (47 %) nebo že se zlepšila (35 %), i když i zde 15 % dotázaných uvedlo, že se situace zhoršila. U těch, kdo současnou situaci hodnotí jako ani dobrou, ani špatnou, již zhoršení (39 %) výrazně převládá nad zlepšením

³ Znění otázky: „Myslíte si, že se situace, pokud jde o svobodu slova v České republice, za posledních deset let výrazně zlepšila, o něco zlepšila, nezměnila, o něco se zhoršila, výrazně se zhoršila?“

(15 %), ovšem podíl těch, podle nichž v uplynulých deseti letech ohledně svobody slova ke změně situace v ČR nedošlo (42 %), i zde zůstal relativně největším. Ve skupině dotázaných, kteří současnou situaci ohledně svobody slova hodnotí kriticky, více než čtyři pětiny (81 %) vidí zhoršení, ti, kdo v tomto ohledu nezaznamenali změnu, zde tvoří 13 % a zlepšení uvádí pouze přibližně jeden z dvaceti oslovených (6 %).

Graf 4: Hodnocení změny situace v ČR ohledně svobody slova v posledních 10 letech podle hodnocení současné situace svobody slova (%)

Pozn.: Kategorie „dobrá“ zahrnuje součet podílů „velmi dobrá“ a „spíše dobrá“, kategorie „špatná“ je součtem podílů „spíše špatná“ a „velmi špatná“, kategorie „zlepšila se“ zahrnuje součet podílů „výrazně se zlepšila“ a „o něco se zlepšila“, kategorie „zhoršila se“ je součtem podílů „o něco se zhoršila“ a „výrazně se zhoršila.“

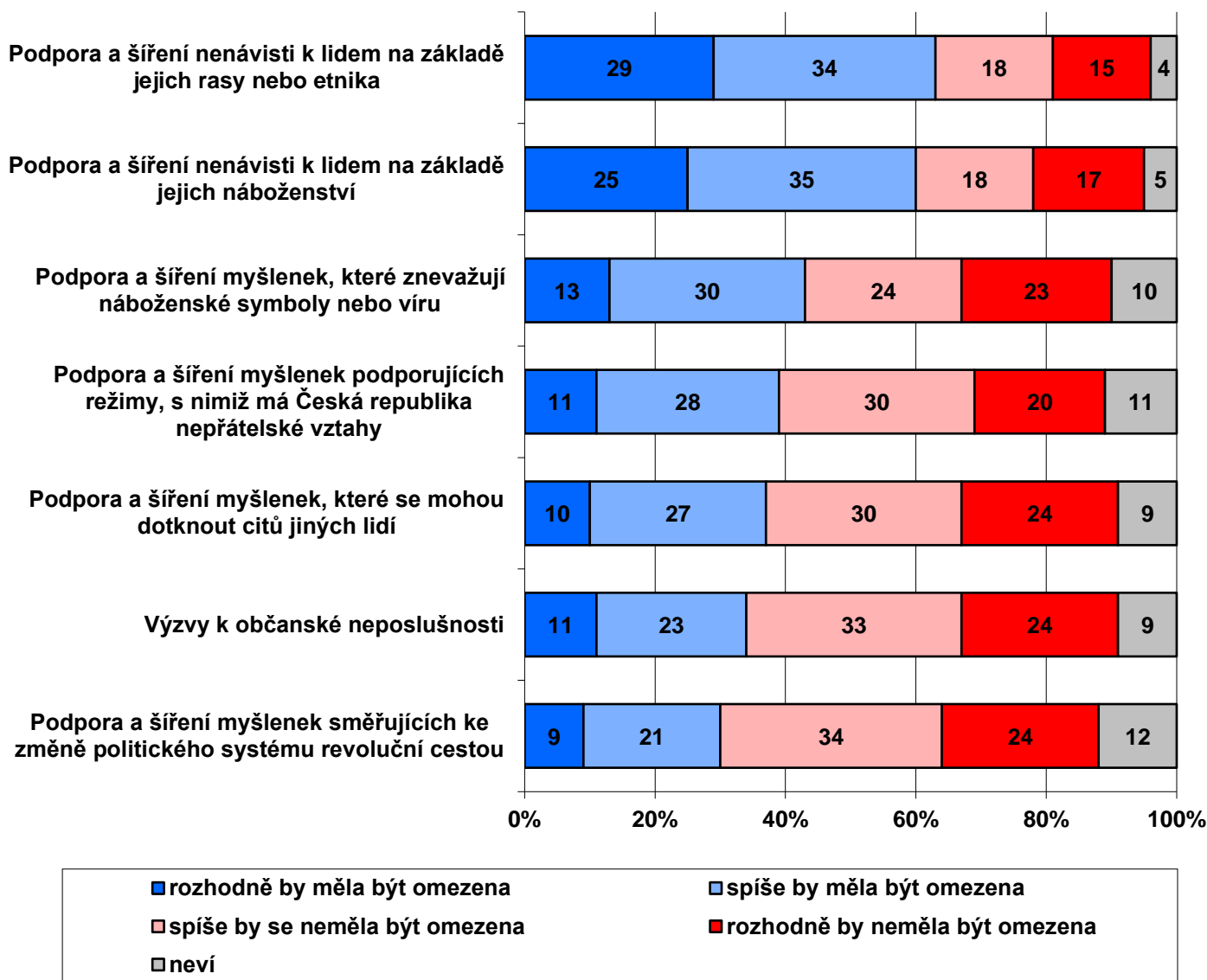
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 15. 3. – 2. 6. 2024, 951 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Podrobnější analýza dále ukázala, že u hodnocení změny situace ohledně svobody slova za posledních deset let se sociodemografické rozdíly částečně podobají rozdílům v případě hodnocení situace jako takové, ovšem s jistými poměrně zajímavými rozdíly. Oproti předchozí otázce zde prakticky zcela zmizela vazba na vzdělání a výrazně se oslabilo propojení se subjektivním hodnocením životní úrovně vlastní domácnosti a s jejím příjmem, se spokojeností s vlastním životem a v menší míře i se spokojeností se současnou politickou situací a důvěrou k politickým institucím, kde zcela zmizela korelace s důvěrou k obecním zastupitelstvům, pouze slabá korelace na hranici statistické významnosti zůstala v případě důvěry starostům a krajským zastupitelstvům nebo hejtmanům a silná, i když rovněž poněkud oslabená korelace zůstala jen u důvěry centrálním ústavním institucím, tj. prezidentovi, vládě a oběma komorám parlamentu. Mírné oslabení vykazuje i korelace se sebezřazením na pravolevé škále politické orientace. V případě věku se přitom síla analogické korelace oproti předchozí otázce prakticky nezměnila a z hlediska pohlaví se objevil kritičtější postoj ze strany mužů. Podle stranických preferencí opět příznivější hodnocení vyjadřovali voliči koalic SPOLU a Pirátů a STAN, naopak kritičtější se o ní vyslovovali voliči ANO, SPD či KSČM.

Následně byla všem respondentům položena otázka, která v sedmi specifických případech zkoumala postoje občanů k případnému omezení svobody slova. Jak ukazují výsledky zachycené v grafu 5, zhruba třipětinová většina českých občanů si myslí, že svoboda slova by měla být omezena v situaci, kdy projev představuje podporu a šíření nenávisti k lidem na základě jejich rasy či etnika (63 % pro omezení, 33 % proti) nebo kdy jde o podporu a šíření nenávisti k lidem na základě jejich náboženství (60 % pro omezení, 35 % proti). U všech ostatních položek už podpora omezení svobody slova je jen menšinovou záležitostí, přičemž relativně největší podporu v těchto případech mělo omezení svobody slova v situaci, kdy jde o podporu a šíření myšlenek, které znevažují náboženské symboly nebo víru (43 % pro omezení, 47 % proti), následuje podpora a šíření myšlenek podporujících režimy, s nimiž má Česká republika nepřátelské vztahy (39 % pro omezení, 50 % proti), podpora a šíření myšlenek, které se mohou dotknout citů jiných

lidí (37 % pro omezení, 54 % proti), výzvy k občanské neposlušnosti (34 % pro omezení, 57 % proti) a podpora a šíření myšlenek směřujících ke změně politického systému revoluční cestou (30 % pro omezení, 58 % proti).

Graf 5: Měla/neměla by být omezena svoboda slova ve vybraných situacích (%)⁴

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 15. 3. – 2. 6. 2024, 951 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

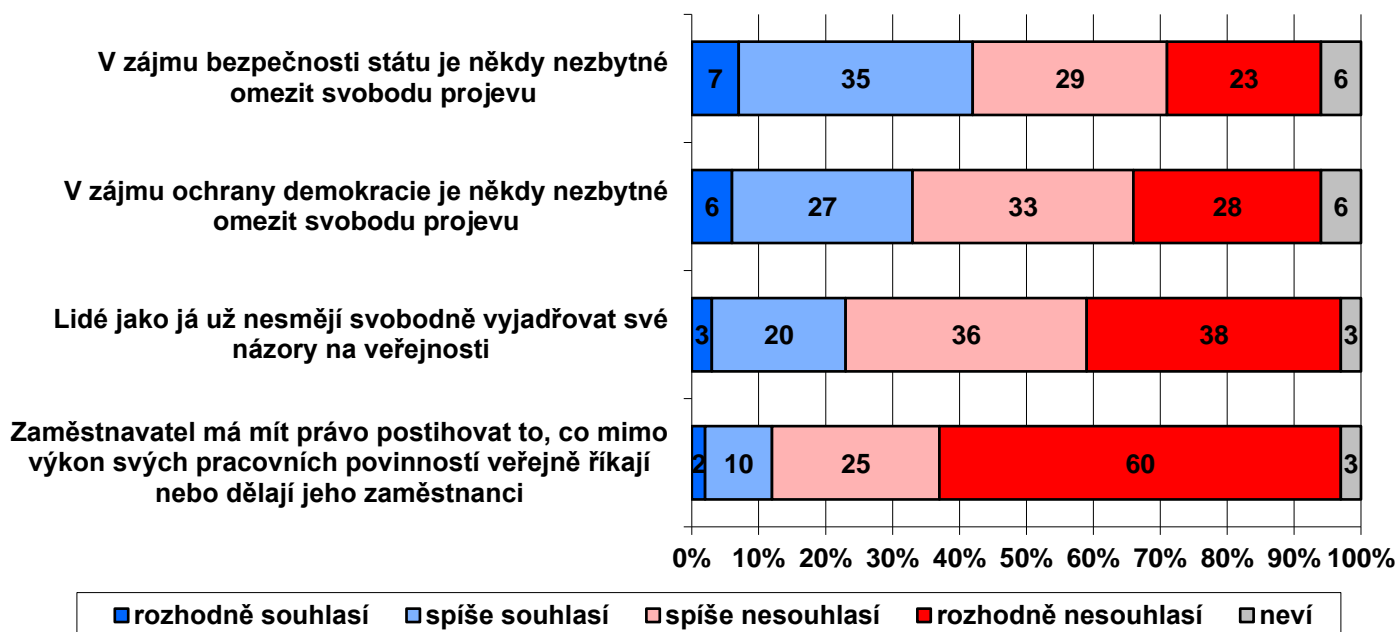
Podrobnější analýza ukázala, že z hlediska pohlaví se mezi ženami objevuje o něco větší příklon k omezení svobody slova, pokud jde o podporu a šíření myšlenek, které se mohou dotknout citů jiných lidí, a podporu a šíření myšlenek, které znevažují náboženské symboly nebo víru. Z hlediska nejvyššího stupně dokončeného vzdělání s jeho růstem mírně roste příklon k omezení svobody slova, pokud jde o podporu a šíření nenávisti k lidem na základě jejich náboženství. S rostoucím věkem sílí podpora případného omezení svobody slova, pokud jde o podporu a šíření myšlenek, které se mohou dotknout citů jiných lidí. S rostoucím příjmem domácnosti mírně posiluje příklon k omezení

⁴ Znění otázky: „Myslíte si, že by měla nebo neměla být omezena svoboda slova v následujících situacích: a) Výzvy k občanské neposlušnosti. b) Podpora a šíření myšlenek směřujících ke změně politického systému revoluční cestou. c) Podpora a šíření myšlenek, které se mohou dotknout citů jiných lidí. d) Podpora a šíření myšlenek, které znevažují náboženské symboly nebo víru. e) Podpora a šíření myšlenek podporujících režimy, s nimiž má Česká republika nepřátelské vztahy. f) Podpora a šíření nenávisti k lidem na základě jejich rasy nebo etnika. g) Podpora a šíření nenávisti k lidem na základě jejich náboženství.“ Možnosti odpovědi: rozhodně by měla být omezena, spíše by měla být omezena, spíše by se neměla být omezena, rozhodně by neměla být omezena.

svobody slova, pokud jde o podporu a šíření nenávisti k lidem na základě jejich náboženství. Dotázaní s dobrou životní úrovní vlastní domácnosti mají tendenci více souhlasit s omezením svobody slova, pokud jde o podporu a šíření myšlenek podporujících režimy, s nimiž má Česká republika nepřátelské vztahy. Se zvyšující se spokojeností se současnou politickou situací posiluje souhlas s omezením svobody slova ve všech sledovaných položkách s výjimkou podpory a šíření myšlenek, které znevažují náboženské symboly nebo víru. S rostoucí důvěrou vládě posiluje podpora omezení svobody slova všeobecně, zřetelně nejvíc pak v případě podpory a šíření myšlenek podporujících režimy, s nimiž má Česká republika nepřátelské vztahy, a výzev k občanské neposlušnosti. Naproti tomu z hlediska sebezatažení na pravolevé škále politické orientace se významné rozdíly v tomto ohledu neprojeví. Z hlediska stranických preferencí se zřetelněji diferencovaly postoje v případě podpory a šíření myšlenek podporujících režimy, s nimiž má Česká republika nepřátelské vztahy, kde častěji pro omezení svobody slova byli voliči koalice SPOLU, zatímco voliči ANO a SPD byli ve zvýšené míře proti. Z hlediska náboženského vyznání se u explicitně nábožensky zaměřených položek objevoval zvýšený rozhodný souhlas s omezením svobody slova mezi věřícími nekatolíky.

Dále poněkud podrobněji postoje k otázce svobody slova zkoumala baterie čtyř výroků na dané téma, s nimiž dotázaní vyjadřovali souhlas či nesouhlas.

Graf 6: Souhlas/nesouhlas s výroky (%)⁵

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 15. 3. – 2. 6. 2024, 951 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Jak ukazují výsledky zachycené v grafu 6, u všech čtyř zkoumaných výroků převážil nesouhlas nad souhlasem. Relativně největší podporu si získalo tvrzení, že v zájmu bezpečnosti státu je někdy nezbytné omezit svobodu projevu, s čímž se ztotožnily více než dvě pětiny (42 %) oslovených, v tom 7 % rozhodně a 35 % spíše, zatímco nesouhlas vyjádřila lehce nadpoloviční většina 52 %, v tom 29 % spíše a 23 % rozhodně. Výrok, že v zájmu ochrany demokracie je někdy nezbytné omezit svobodu projevu, si navzdory své zdánlivé podobnosti s předchozím tvrzením získal zřetelně menší podporu, když souhlas s ním vyjádřila už pouze třetina (33 %) dotázaných, zatímco proti se vyjádřila přibližně třípětinová (61 %) většina, a to s poměrně vysokým zastoupením rozhodného nesouhlasu (28 %). Většina veřejnosti blížící se třem čtvrtinám (74 %) pak odmítá výrok, že lidé jako oni už nesmějí svobodně vyjadřovat své názory na veřejnosti, v tom 38 % tak učinilo rozhodně, zatímco souhlas s daným výrokem tvořil jen necelou čtvrtinu

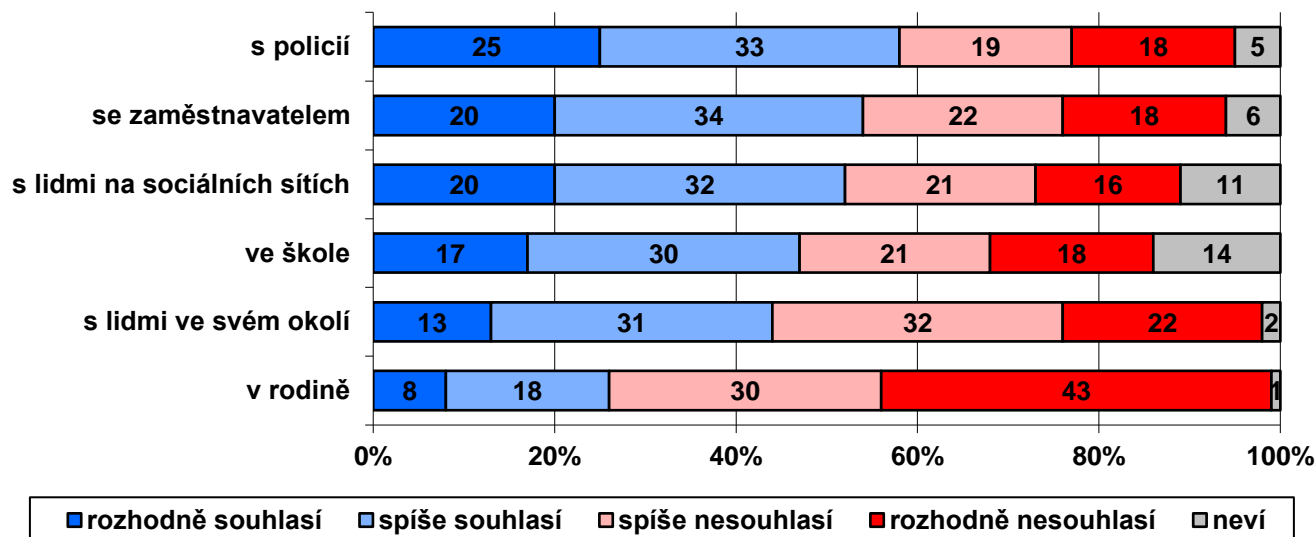
⁵ Znění otázky: „Souhlasíte, nebo nesouhlasíte s následujícími výroky? a) Zaměstnavatel má mít právo postihovat to, co mimo výkon svých pracovních povinností veřejně říkají nebo dělají jeho zaměstnanci. b) V zájmu bezpečnosti státu je někdy nezbytné omezit svobodu projevu. c) V zájmu ochrany demokracie je někdy nezbytné omezit svobodu projevu. d) Lidé jako já už nesmějí svobodně vyjadřovat své názory na veřejnosti.“ Možnosti odpovědi: rozhodně souhlasí, spíše souhlasí, spíše nesouhlasí, rozhodně nesouhlasí.

(23 %), z toho jen 3 % s tímto výrokem souhlasila rozhodně. Velká většina veřejnosti se pak kategoricky vymezila proti tvrzení, že zaměstnavatel má mít právo postihovat to, co mimo výkon svých pracovních povinností veřejně říkají nebo dělají jeho zaměstnanci, s čímž celkově nesouhlasilo 85 % dotázaných, v tom 60 % rozhodně. Naopak souhlas s takovou myšlenkou vyjádřila jen o málo více než desetina (12 %) oslovených, a to vesměs ve formě slabší varianty souhlasu tvořící 10 %, zatímco rozhodný souhlas se tu vyskytoval jen sporadicky (2 %).

Podrobnější analýza ukázala, že s výrokem, že v zájmu bezpečnosti státu je někdy nezbytné omezit svobodu projevu, souhlas výrazně sílí s rostoucí spokojeností se současnou politickou situací a se zvyšující se důvěrou k vládě či k prezidentovi. Vyšší míru souhlasu v tomto ohledu šetření ukázalo také mezi dotázanými, kteří se jednoznačně řadí na pravici, a mezi voliči koalice SPOLU, zatímco nesouhlas výrazněji vyjadřovali voliči SPD. V případě výroku, že v zájmu ochrany demokracie je někdy nezbytné omezit svobodu projevu, je to dost podobné, přičemž oba zmiňované výroky spolu navzájem silně korelují.⁶ Souhlas s výrokem, že lidé jako já už nesmějí svobodně vyjadřovat své názory na veřejnosti, se zvyšuje s rostoucím věkem a oslabuje s rostoucím příjmem domácnosti, se zlepšujícím se hodnocením její životní úrovně, s rostoucí spokojeností s vlastním životem, s rostoucí spokojeností se současnou politickou situací, s rostoucí důvěrou k politickým institucím, s posunem po škále politické orientace od levice k pravici a v menší míře i se zvyšujícím se stupněm nejvyššího dokončeného vzdělání. Z hlediska stranických preferencí byl souhlas u tohoto výroku vyšší mezi voliči SPD nebo KSČM, naopak nesouhlas rozhodněji vyjadřovali voliči koalic SPOLU a Pirátů a STAN. Velmi silně s daným výrokiem korelovalo hodnocení současné situace v ČR, pokud jde o svobodu slova,⁷ a v menší míře též hodnocení změny této situace během posledních deseti let.⁸ Také poslední výrok, že zaměstnavatel má mít právo postihovat to, co mimo výkon svých pracovních povinností veřejně říkají nebo dělají jeho zaměstnanci, vykazuje významné rozdíly z hlediska spokojenosti s politickou situací a důvěrou vládě, ovšem zde nešlo ani tak o rozdíly mezi podíly souhlasu a nesouhlasu, jako spíše o rozdíly mezi zastoupením rozhodného nesouhlasu a ostatních možností včetně mírnější formy nesouhlasu.

Graf 7: Souhlas/nesouhlas s výroky (%)

Lidé jako já si dnes musí dávat pozor na to, co veřejně říkají, aby se nedostali do problémů...

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 15. 3. – 2. 6. 2024, 951 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Poslední otázka celého bloku věnovaného problematice svobody slova či svobody projevu se opět sadou výroků, s nimiž respondenti vyjadřovali buď souhlas, nebo nesouhlas v rámci čtyřbodové škály, zaměřila na to, kde a před kým

⁶ Spearmanův koeficient pořadové korelace zde dosahuje hodnoty 0,652.

⁷ Spearmanův koeficient pořadové korelace činil -0,538.

⁸ Spearmanův koeficient pořadové korelace v tomto ohledu dosahoval hodnoty -0,356.

si podle mínění dotázaných lidé jako oni sami musí dávat pozor na jazyk, aby se nedostali do nějakých blíže nespecifikovaných potíží.⁹ Ačkoli u předchozí otázky zhruba tříčtvrtinová většina dotázaných odmítla tvrzení, že lidé jako oni už nesmějí svobodně vyjadřovat své názory na veřejnosti, zatímco souhlas s tímto kategoricky formulovaným výrokem vyjádřila jen necelá čtvrtina, a to ještě vesměs jen v mírnější variantě, z výsledků v grafu 7 vyplývá, že většina dotázaných si myslí, že lidé jako oni sami si dnes musí dávat pozor na to, co na veřejnosti říkají, aby se nedostali do problémů s policií (58 %), se zaměstnavatelem (54 %) nebo s lidmi na sociálních sítích (52 %). V případě školy sice podíl vyjadřovaného souhlasu s daným výrokem už činil méně než polovinu (47 %), ale pořád ještě výrazně převažoval nad podílem nesouhlasu (39 %). Ten se přitom výrazně nelišil od podílů nesouhlasu u výroků týkajících se policie (37 %), zaměstnavatele (40 %) či lidí na sociálních sítích (37 %). Jen u lidí ve vlastním okolí a rodiny nesouhlas převažoval nad souhlasem a tvořil, v případě lidí ve vlastním okolí mírnou (54 %) a v případě rodiny výraznou (73 %) nadpoloviční většinu. Souhlas tvořící 44 % u lidí ve vlastním okolí a 26 % v případě rodiny byl pořád ještě vyšší než v případě dříve rozebíraného tvrzení, že lidé jako oni sami už nesmějí svobodně vyjadřovat své názory na veřejnosti, a hlavně byl v obou případech zřetelně vyšší podíl rozhodného souhlasu.

U všech zkoumaných výroků souhlas klesá s rostoucím stupněm nejvyššího dokončeného vzdělání, s rostoucím příjmem domácnosti, se zlepšujícím se subjektivním hodnocením životní úrovně vlastní domácnosti, s rostoucí spokojeností s vlastním životem a s výjimkou rodiny také s rostoucí spokojeností se současnou politickou situací. U důvěry vládě se objevuje s jejím růstem pokles souhlasu u výroků týkajících se policie, zaměstnavatele a školy. Z hlediska věku se zvýšený souhlas objevuje mezi dotázanými ve věku 15 až 19 let. Ženy častěji vyjadřovaly souhlas ohledně výroku spojeného s lidmi na sociálních sítích.

⁹ Znění otázky: „Souhlasíte, nebo nesouhlasíte s následujícími výroky: Lidé jako já si dnes musí dávat pozor na to, co veřejně říkají, aby se nedostali do problémů: a) s policií, b) se zaměstnavatelem, c) ve škole, d) v rodině, e) s lidmi ve svém okolí, f) s lidmi na sociálních sítích.“ Možnosti odpovědi: rozhodně souhlasí, spíše souhlasí, spíše nesouhlasí, rozhodně nesouhlasí.

Technické parametry výzkumu

Výzkum:	Naše společnost, v24-03
Realizátor:	Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v. v. i.
Projekt:	Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR
Termín terénního šetření:	15. 3. – 2. 6. 2024
Výběr respondentů:	Kvótní výběr
Kvóty:	Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání
Vážení dat:	Vzdělání X NUTS2, věk X NUTS2, pohlaví X kraj, velikost místa bydliště X věk, vzdělání X věk
Zdroj dat pro kvótní výběr a vážení dat:	Český statistický úřad
Reprezentativita:	Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let
Počet dotázaných:	951
Počet tazatelů:	84
Metoda sběru dat:	Osobní rozhovor tazatele s respondentem – dotazování CAPI
Výzkumný nástroj:	Standardizovaný dotazník
Otázky:	PD_3, PD_112, PD_113, PD_114, PD_115, PD_116
Kód zprávy:	pd240819
Zveřejněno dne:	19. srpna 2024
Zpracoval:	Jan Červenka

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (u nás je to obyvatelstvo České republiky starší 15 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různých velkých obcí.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 15 let.

Vážení dat – způsob zvýšení reprezentativity souboru vzhledem k vybraným charakteristikám populace pomocí přiřazení váhy každému respondentovi. Váhy jsou vytvářeny pomocí metody iterativního proporčního vážení a pohybují se v rozsahu 0,333 až 3.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v. v. i. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR, v. v. i. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt Naše společnost, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíři námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinělý.
